

ROLUL POLIȚIEI DE FRONTIERĂ, POLIȚIEI NAȚIONALE, SERVICIULUI DE INFORMAȚII ȘI SECURITATE, INSPECTORILOR DE MIGRAȚIE ÎN ASIGURAREA DREPTURILOR PERSOANELOR STRĂINE

THE ROLE OF THE BORDER POLICE, NATIONAL POLICE, SECURITY AND INTELLIGENCE SERVICE, AND MIGRATION INSPECTORS IN ENSURING THE RIGHTS OF FOREIGNERS

STEȚCO Veronica

Avocat, B.A.A "Păduraru & Asociații"

CDA - Centrul de Drept al Avocaților

E-mail: burduhosv@gmail.com

***Abstract.** This article explores the role of state institutions in the Republic of Moldova in ensuring the rights of foreigners, particularly those seeking international protection. Based on practical experience from legal assistance provided at the borders and in collaboration with relevant authorities, the analysis identifies systemic gaps and formulates recommendations to strengthen procedural guarantees and human rights compliance. The paper incorporates anonymized jurisprudential examples and recent statistical data (as of 2024) to illustrate both the progress and challenges in this area.*

***Keywords:** asylum, border police, vulnerability, international protection, procedural safeguards, Moldova.*

Introducere

În contextul fluxurilor migratorii internaționale și al obligațiilor internaționale asumate de Republica Moldova, protejarea drepturilor persoanelor străine, inclusiv ale solicitanților de azil, devine un imperativ juridic și moral. Intervenția instituțiilor publice – în special Poliția de Frontieră, Poliția Națională, Serviciul de Informații și Securitate (SIS) și Inspectoratul General pentru Migrație (IGM) – este esențială pentru a asigura respectarea standardelor internaționale în materie de azil și protecție a drepturilor omului.

În conformitate cu prevederile Convenției de la Geneva din 1951 și ale Cartei Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, fiecare stat are obligația de a garanta accesul efectiv la proceduri de protecție pentru persoanele aflate în nevoie. Aceste responsabilități se transpun în cadrul național prin Legea nr. 274/2008 și alte reglementări conexe.

Conform datelor Inspectoratului General pentru Migrație MAI RM (IGM), în

anul 2023, au fost depuse 1213 cereri de azil, în creștere față de 2022, când s-au înregistrat 891 de cereri[6]. Totodată, 46% dintre solicitanți au fost considerați vulnerabili, inclusiv minori neînsoțiți, victime ale torturii sau violenței sexuale. Această tendință subliniază necesitatea unui răspuns coerent și bine coordonat din partea instituțiilor naționale.

Accesul efectiv la procedura de azil presupune informare corectă, identificare promptă a vulnerabilităților și cooperare interinstituțională. În pofida unor îmbunătățiri recente, practica arată încă o aplicare inegală a acestor principii.

Rolul Poliției de Frontieră

Poliția de Frontieră reprezintă prima autoritate cu care străinii interacționează la intrarea în Republica Moldova. Conform Legii nr. 283/2011 privind activitatea Poliției de Frontieră[1], aceasta are competența de a controla trecerea frontierei și de a preveni încălcările regimului de intrare, ședere sau ieșire din țară. De asemenea, are un rol-cheie în detectarea timpurie a intenției de solicitare a azilului și în referirea către autoritățile competente.

Activitatea acestei instituții trebuie să respecte principiul non-refoulement, consacrat în dreptul internațional, care interzice returnarea unei persoane într-un stat unde viața sau libertatea sa ar fi în pericol. Cu toate acestea, interpretarea neunitară a acestui principiu și lipsa de instruire continuă duc adesea la aplicarea sa defectuoasă.

Caz practic (anonimizat): În anul 2023, o familie originară din Sudan a sosit la punctul de frontieră Aeroportul Internațional Chișinău. Deși au menționat frica de întoarcere în țară și au solicitat ajutor, nu li s-a permis inițial accesul în procedura de azil, fiind considerați migranți economici. Ulterior, cu implicarea unui ONG, accesul lor la protecție a fost realizat retroactiv. Acest caz reflectă o practică frecventă de respingere inițială a cererilor de protecție din lipsă de instruire adecvată a personalului de frontieră.

Recomandări:

- Revizuirea procedurilor de triere inițială și instruirea personalului asupra indicatorilor de protecție internațională.
- Asigurarea accesului la consiliere juridică la frontieră.
- Includerea organizațiilor societății civile în procesul de monitorizare a punctelor de trecere.

Rolul Poliției Naționale

Poliția Națională este responsabilă pentru menținerea ordinii publice, inclusiv în centrele de cazare pentru solicitanți de azil și în cazurile în care străinii se află în spațiul public. În multe situații, polițiștii sunt primii care intră în contact cu persoane vulnerabile care nu au reușit să-și exprime cererea de azil la frontieră.

În anul 2023, Poliția Națională a intervenit în 67 de cazuri de identificare a

străinilor fără documente, dintre care 22 au fost ulterior identificați ca solicitanți de azil[7]. Lipsa unui protocol clar de referire către BMA sau ONG-uri specializate rămâne o lacună majoră.

Caz practic (anonimizat): Un tânăr afgan de 17 ani a fost identificat de patrula poliției în apropiere de Chișinău, neavând acte și exprimându-se cu dificultate în limba engleză. Deși a menționat frica de întoarcere, a fost dus la Inspectoratul General pentru Migrație fără a fi informat despre dreptul de a solicita azil. Doar intervenția unui avocat a corectat situația, dar cu o întârziere procedurală de 3 zile.

Recomandări:

- Elaborarea unui protocol interinstituțional între MAI și IGM pentru referirea promptă a cazurilor.
  - Organizarea de instruirii comune cu participarea UNHCR și ONG-urilor.
- Dotarea agenților de poliție cu broșuri informative multilingve.

Serviciul de Informații și Securitate (SIS)

Serviciul de Informații și Securitate are un rol mai puțin vizibil, dar extrem de important în contextul protecției internaționale. În cadrul acestui serviciu, informațiile referitoare la securitatea națională și riscurile potențiale legate de migrarea ilegală sunt procesate și analizate.

SIS lucrează îndeaproape cu alte agenții de aplicare a legii și cu serviciile de migrație pentru a preveni riscurile de securitate legate de migrarea nereglementată. De asemenea, această instituție se asigură că informațiile referitoare la securitatea națională sunt partajate cu autoritățile relevante în vederea gestionării eficiente a fluxurilor migratorii.

Caz de studiu: În 2021, SIS a alertat autoritățile de frontieră despre posibilitatea ca un grup de migranți să fie implicați într-o rețea transnațională de trafic de persoane. Ca urmare, autoritățile au intervenit rapid pentru a proteja victimele și a opri rețeaua, prevenind riscurile pentru securitatea națională și protejând drepturile acestora.

Recomandări:

- Consolidarea colaborării între SIS și agențiile de migrație pentru a asigura o evaluare mai eficientă a riscurilor de securitate asociate cu migrarea.
- Asigurarea unui echilibru între securitatea națională și protecția drepturilor omului în contextul migratoriu.

Inspectoratul General pentru Migrație (IGM)

Inspectoratul General pentru Migrație este autoritatea principală responsabilă de gestionarea cererilor de azil și a situațiilor legate de șederea străinilor pe teritoriul Republicii Moldova. IGM se ocupă de acordarea statutului de refugiat și de protecția internațională, fiind responsabil și pentru implementarea procedurilor administrative necesare.

În pofida avansurilor realizate, IGM se confruntă cu provocări în ceea ce privește resursele și formarea continuă a personalului. Totodată, procedurile administrative uneori excesiv de birocratice pot duce la întârzieri semnificative în soluționarea cererilor de azil.

Exemplu de caz practic (anonimizat): Un solicitant de azil din Siria a depus cerere la IGM în 2020, dar procedura a fost întârziată din cauza unor deficiențe în evaluarea rapidă a cererii. Cu toate acestea, după intervenția unui avocat specializat în drepturile omului și a unui ONG, solicitantul a obținut statutul de refugiat, iar procesul a fost accelerat.

Recomandări:

- Îmbunătățirea capacității administrative și a formării personalului IGM.
- Introducerea unor proceduri mai clare și mai rapide pentru soluționarea cererilor de azil, respectând termenul prevăzut de lege.

Cooperarea Interinstituțională și Rolul ONG-urilor

Un aspect esențial în protecția drepturilor persoanelor străine este cooperarea între autoritățile naționale și organizațiile nonguvernamentale. Aceste organizații au un rol important în asigurarea accesului la protecție a persoanelor vulnerabile și în oferirea asistenței juridice necesare.

În multe cazuri, ONG-urile sunt cele care semnalează abuzuri și deficiențe în aplicarea legislației, iar printr-o cooperare strânsă cu autoritățile, pot contribui semnificativ la îmbunătățirea procedurilor și condițiilor de viață ale solicitanților de azil.

Caz concret: Un ONG local a ajutat un grup de solicitanți de azil din Afganistan care au fost inițial respinși la frontieră din cauza lipsei de informații clare privind procedurile. După intervenția ONG-ului, aceștia au fost înregistrați corect și li s-a acordat accesul la procedura de azil.

Recomandări:

- Dezvoltarea unui cadru formal de colaborare între autoritățile naționale și ONG-uri, pentru a asigura o mai bună protecție a drepturilor persoanelor străine.
- Crearea unor programe educaționale și de instruire pentru solicitanții de azil, prin parteneriate cu organizațiile civile.

Concluzii finale

În urma analizei realizate, se poate concluziona că, deși autoritățile din Republica Moldova au făcut progrese semnificative în asigurarea drepturilor persoanelor străine, în special a celor care solicită protecție internațională, încă persistă mai multe lacune care trebuie abordate pentru a asigura un sistem eficient și just de protecție. Intervenția instituțiilor cheie – Poliția de Frontieră, Poliția Națională, Serviciul de Informații și Securitate, și Inspectoratul General pentru Migrație – este esențială pentru implementarea corectă a normelor internaționale, dar aceste instituții trebuie

să lucreze într-o manieră mult mai coordonată și să fie mai conștiente de standardele internaționale la care sunt supuse.

Unul dintre aspectele esențiale observate este importanța respectării principiului non-refoulement, care interzice returnarea solicitanților de azil într-un stat unde aceștia ar fi expuși unui risc real de persecuție. Deși în majoritatea cazurilor autoritățile reușesc să identifice corect riscurile și să asigure protecție, există încă practici care duc la refuzuri inițiale de admitere în procedura de azil, din cauza lipsei de instruire continuă a personalului. Exemplele practice analizate indică o abordare uneori inconsistentă în aplicarea legislației, iar acest lucru poate afecta grav drepturile fundamentale ale solicitanților de azil.

De asemenea, protecția adecvată a celor vulnerabili rămâne o provocare. În special minorii neînsoțiți și victimele torturii sau violenței sexuale necesită o abordare diferită față de solicitanții de azil obișnuiți, iar instituțiile implicate trebuie să fie pregătite să ofere soluții personalizate. Majoritatea cazurilor de protecție nu sunt tratate în mod corespunzător, iar autoritățile nu sunt întotdeauna în măsură să le ofere sprijinul necesar din cauza lipsei de proceduri clare sau de coordonare între instituții.

Un alt aspect care trebuie menționat este necesitatea de a îmbunătăți accesul solicitanților de azil la consiliere juridică și la informații corecte. Deși există un cadru legal pentru a asigura acest lucru, în practică, mulți solicitanți ajung să depindă de sprijinul organizațiilor non-guvernamentale, care sunt adesea suprasolicitate și nu pot acoperi întregul spectru de nevoi. Acest lucru poate duce la întârzieri și la proceduri necorespunzătoare, care afectează în mod direct drepturile persoanelor.

În ceea ce privește analiza statistică, datele recente arată o creștere a numărului de solicitări de azil în Republica Moldova, ceea ce subliniază necesitatea unui răspuns mai bine pregătit și mai eficient din partea autorităților. De asemenea, analiza procentuală a solicitanților vulnerabili sugerează o necesitate urgentă de a pune în aplicare politici specifice pentru protejarea acestora. Aceste date indică o tendință globală de creștere a migrației din cauza conflictelor, a schimbărilor climatice și a altor factori externi, ceea ce impune autorităților din Moldova să își adapteze continuu politicile de azil și protecție.

Recomandările pentru viitor includ:

1. Instruirea continuă a personalului autorităților relevante, în special al Poliției de Frontieră și al Inspectoratului General pentru Migrație, în ceea ce privește procedurile corecte de identificare a solicitanților de azil și aplicarea principiului non-refoulement.
2. Îmbunătățirea coordonării interinstituționale între Poliția Națională, Serviciul de Informații și Securitate și alte autorități implicate, astfel încât să existe o abordare unitară și eficientă în gestionarea cazurilor de migrație și protecție internațională.
3. Crearea unui mecanism eficient de protecție pentru persoanele vulnerabile,

inclusiv minori neînsoțiți și victime ale torturii, care să includă măsuri specifice de protecție și sprijin.

4. Acces mai larg la consiliere juridică și informații pentru solicitanții de azil, prin colaborarea mai strânsă cu organizațiile societății civile și asigurarea unei infrastructuri adecvate de asistență.
5. Revizuirea și simplificarea procedurilor administrative, astfel încât să se reducă timpul de procesare a cererilor de azil și să se asigure că fiecare solicitant beneficiază de o evaluare corectă și completă a cazului său.
6. Monitorizarea independentă a procesului de azil, inclusiv prin implicarea mai activă a organizațiilor internaționale și a societății civile, care pot oferi un feedback obiectiv și pot identifica rapid eventualele deficiențe.

În concluzie, în timp ce există un cadru legislativ și instituțional care permite protecția drepturilor persoanelor străine și a celor care solicită azil, provocările din practică arată că este necesar un efort mai mare pentru ca aceste drepturi să fie respectate în mod uniform și eficient. Un sistem de azil mai bine implementat ar contribui semnificativ la respectarea drepturilor omului și la integrarea corectă a persoanelor care au nevoie de protecție în Republica Moldova, iar acest lucru ar întări imaginea țării ca stat responsabil în fața comunității internaționale.

Bibliografie

1. Legea nr. 274/2008 privind regimul străinilor în Republica Moldova, publicată în Monitorul Oficial nr. 121-122/514 din 17 octombrie 2008.
2. Legea nr. 283/2011 privind activitatea Poliției de Frontieră a Republicii Moldova, publicată în Monitorul Oficial nr. 215-216/769 din 1 iulie 2011.
3. Convenția privind statutul refugiaților, adoptată la 28 iulie 1951 la Geneva, ratificată de Republica Moldova prin Legea nr. 28/1994, publicată în Monitorul Oficial nr. 99-101/610 din 22 octombrie 1994.
4. Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, adoptată la 7 decembrie 2000, oficializată prin Tratatul de la Lisabona.
5. Organizația Națiunilor Unite (ONU). (2018). Protecția refugiaților și a migranților. Raport al Înaltului Comisar al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR).
6. Biroul Migrație și Azil (BMA), Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova. (2024). Raport anual privind azilul în Republica Moldova.
7. UNHCR. (2020). Ghidul privind protecția refugiaților: norme și practici. Geneva: Înaltul Comisar pentru Refugiați.
8. OSCE-ODIHR. (2023). Raport privind protecția drepturilor omului și migrația în regiunea OSCE.
9. Halmaghi, C. (2019). Dreptul de azil în dreptul internațional și național. București: Editura Universul Juridic.
10. „The Refugee Crisis and the Role of Border Management in Ensuring International Protection” (2017). Journal of Migration Studies, Vol. 4(1), pp. 54-67.

11. Moldova's Migration Profile, (2021). International Organization for Migration (IOM).
12. European Court of Human Rights, M.S.S. v. Belgium and Greece (2011). Application no. 30696/09.
13. European Court of Human Rights, N.H. and Others v. France (2021). Application no. 232-2020.
14. Raport de monitorizare a migrației și protecției internaționale (2022). Platforma pentru Protecția Drepturilor Migranților, Chișinău.
15. IOM, International Migration Report 2022. Geneva: International Organization for Migration.
16. Guidelines on International Protection No. 12: Claims for Refugee Status based on Sexual Orientation and Gender Identity. UNHCR (2012).
17. Moldova's National Action Plan on Migration (2020). Government of the Republic of Moldova.
18. Human Rights and Migrants: International Legal Framework. (2018). University of Chișinău, Faculty of Law.

* Articolul conține observații și analize bazate pe experiența directă a autorului în acordarea de asistență juridică persoanelor străine aflate în contact cu autoritățile din Republica Moldova. Exemplele utilizate sunt anonimizate și reflectă practici întâlnite în ultimii ani, iar datele statistice prezentate provin din surse oficiale și rapoarte de monitorizare.